

FİKRİ VE SİNİ HAKLAR BÜLTENİ

MARKALARIN BİRLİKTE VAR OLMA SÖZLEŞMESİ

BU SAYIDA

BİRLİKTE VAR OLMA SÖZLEŞMESİNİN
GELİŞİMİ

SÖZLEŞMENİN UNSURLARI

SÖZLEŞMENİN TÜRLERİ

SÖZLEŞMENİN KURULMASI, TARAFLARI,
ŞEKLİ VE TESCİLİ

TARAFLARIN HAK VE BORÇLARI

SÖZLEŞMENİN SONA ERMESİ

Fikri mülkiyet hakları günümüzde ekonomik ve hukuki açıdan giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Ekonomik değere sahip bu hakların sahipliğinin tanınması ve özel yasalarla korunması, bu hakların başka kişiler tarafından tescilli ya da tescilsiz olarak kullanılma ihtiyacını doğurmuştur. Bu durum, ticari alanda markaların birlikte var olma sözleşmeleri ve lisans sözleşmeleri gibi hukuki düzenlemelerin ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Markaların daha yaygın bir şekilde kullanılması, benzer markaların farklı piyasalarda ya da ürün/hizmet kategorilerinde sorun yaşamadan birlikte kullanılmasının önemini artırmaktadır. Türk hukukunda, markaların birlikte var olma sözleşmesi ilk kez Sınai Mülkiyet Kanunu'nda, marka başvurusunun tesciline onay verme şeklinde genel bir düzenleme ile yer bulmuştur. Bu durum, bu tür sözleşmelerin hukuki niteliği ve unsurlarının belirlenmesini gerekli kılmıştır.

MC LEGAL

METİN ÇİÇEK AVUKATLIK ORTAKLIĞI

I. GİRİŞ

İnsanlık tarihinin başlangıcından bu yana sosyal ve ekonomik ilişkiler, ticareti geliştirerek modern toplumların yapı taşlarından biri haline gelmiştir. Sanayi toplumundan bilgi teknolojilerine geçişle birlikte ticaret, küresel bir boyut kazanmış ve sosyal, ekonomik alanlarda hızlı bir değişim süreci başlamıştır. Bu süreçte yeni tür haklar, özellikle fikri ve sınai haklar, ekonomik faaliyetlerde önemli bir yer edinmiş, ancak aynı zamanda hukuki sorunlara da yol açmıştır.

Sınai mülkiyet hukukunun bir dalı olan marka hukuku, ticari işaretlerin tescili ve korunması için düzenlemeler sunar. İşletmelere ait markalar, mal ve hizmetleri ayırt etme amacıyla ortaya çıkarken, zamanla bağımsız birer ekonomik değer haline gelmiştir. 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu ile düzenlenen birlikte var olma sözleşmeleri, ticari hayatta benzer veya karıştırılabilir markaların aynı anda kullanımına imkân tanır.

Bu sözleşme türü, Avrupa Topluluğu mevzuatında doğrudan yer almasa da ticari ilişkilerde sıklıkla karşımıza çıkmakta ve yargı kararlarına konu olmaktadır. Türkiye'de ise SMK m. 5/3 hükmü kapsamında, birlikte var olma sözleşmesi marka tesciline muvafakat verme olarak düzenlenmiştir. Bu çalışmada, markaların birlikte var olma sözleşmesinin özellikleri, tarafların hak ve yükümlülükleri ile sözleşmenin sona ermesi gibi hususları ele alarak mevcut yasal düzenlemeler ve yargı kararları ışığında açıklayacağız.

II. BİRLİKTE VAR OLMA SÖZLEŞMESİNİN GELİŞİMİ

Birlikte var olma sözleşmesi, markaların aynı piyasada barışçıl bir şekilde varlığını sürdürebilmesine olanak tanıyan bir anlaşma türüdür. Eski 556 sayılı Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (KHK) döneminde, bu sözleşmeye dair açık bir düzenleme olmamakla birlikte, yasaklayıcı bir hüküm de bulunmamaktaydı. O dönemde, markaların birlikte kullanımına yönelik iki olasılık mevcuttu: Birincisi, karıştırma ihtimali olan iki markanın uzun süre boyunca sorunsuz şekilde iki farklı kişi tarafından kullanılabilmesiydi; böylece tüketiciler bu markaları ayırt edebiliyordu.

İkinci olasılık ise markaların, bir birlikte var olma sözleşmesi kapsamında kullanılmasıydı. Bu sözleşme, tarafların karşılıklı anlaşma yoluyla marka haklarını belirli şartlar çerçevesinde kullanabilmelerini sağlıyordu.

Günümüzde ise birlikte var olma sözleşmeleri, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu'nun (SMK) 5/3 maddesi ile Türk hukuk sisteminde de tanınmıştır. SMK, başvuru sahibinin noter onaylı muvafakatname sunması durumunda, önceden tescilli marka sahibi tarafından verilen izin ile başvurunun reddedilemeyeceğini öngörmektedir.

Bu düzenleme, birlikte var olma sözleşmelerini hukuken geçerli kılarak, markalar arası olası çatışmaları önlemeyi hedefler. Batı ülkelerinde de kabul gören bu sözleşmeler, Avrupa hukukunda olumlu bir yaklaşımla karşılanmakta ve markaların çatışmaya düşmeden piyasada varlık göstermelerine katkı sunmaktadır. Her ne kadar akademik literatürde fazla ilgi çekmemiş olsa da, birlikte var olma sözleşmeleri pratikte yaygın olarak kullanılmaktadır.

1. MARKANIN TANIMI VE HUKUKİ NİTELİĞİ

Marka kavramı, Sınai Mülkiyet Kanunu (SMK) m. 5/1'de tanımlandığı üzere, bir teşebbüsün mal veya hizmetlerinin diğerlerinden ayırt edilmesini sağlayan ve sicilde açıkça gösterilebilir nitelikte olan her türlü işaret ifade eder. Bu işaret; kelimeler, şekiller, renkler, harfler, sayılar, sesler ve ambalaj biçimleri gibi çeşitli unsurlardan oluşabilir. Marka tanımında öne çıkan iki temel unsur "işaret" ve "ayırt edici" niteliklidir. Marka üzerindeki kullanma ve yararlanma yetkileri ile başkalarının kullanımının sınırlandırılması ise marka sahibine tanınan bir haktır.

Sanayiye özgü bir hak olan sınai mülkiyet, fikri hakların bir türüdür ve markalar da bu kapsamda değerlendirilir. Türk Medeni Kanunu (TMK), taşınır ve taşınmaz olarak iki tür mülkiyet tanımlasa da fikri hakları aynı hak olarak ele almaz. Bu nedenle marka hakkı, klasik mülkiyet haklarından ayrılır ve maddi varlığı olmayan bir tür sınai mülkiyet hakkı olarak kabul edilir. Marka hakkı, sahibine markayı kullanma, markadan yararlanma ve üzerinde tasarrufta bulunma gibi münhasır yetkiler tanıyan mutlak bir haktır.

2. BİRLİKTE VAR OLMA KAVRAMININ HUKUKİ NİTELİĞİ

Birlikte var olma kavramı, markaların aynı veya benzer işaretlerle aynı piyasada veya farklı piyasalarda barışçıl bir şekilde varlığını sürdürebilmesini sağlayan bir hak olarak tanımlanabilir. SMK m. 5/1-ç'ye göre, aynı veya benzer işaretler, marka tescilinde mutlak ret nedenleri arasındadır. Ancak, önceki marka sahibinin noter onaylı muvafakatname sunması halinde bu ret engeli ortadan kalkar ve aynı veya benzer marka tescil edilebilir.

Böylece, ikinci marka sahibine, markasını kullanma ve koruma yetkisi sağlanır ve her iki marka piyasada birlikte var olabilir.

Birlikte var olma hakkı, yalnızca teorik bir kavram olmaktan öte, marka sahipleri arasında ve bu sahiplerin üçüncü kişilerle olan ilişkilerinin niteliği açısından da önemli bir meseledir. Marka sahibinin tescile muvafakati, bir anlamda kendi markasına dair bir hakkı devretmesi veya başkasının kullanımına izin vermesi anlamına gelir. Bu durumda, marka sahibinin rızası ile yeni marka sahibine, aynı veya benzer markaları kullanma yetkisi tanınmış olur.

Birlikte var olma hakkı, bir sözleşme ilişkisi temelinde olduğundan ve bu hak yalnızca devreden kişiye karşı ileri sürülebildiğinden, hukuki açıdan nispi bir hak olarak kabul edilir. SMK uyarınca, bu tür bir rızanın tek taraflı bir hukuki işlemle (muvafakatname ile) yapılması yeterli olmakla birlikte, noter onaylı belgenin Türk Patent ve Marka Kurumu'na sunulması zorunludur.

3. SÖZLEŞMENİN HUKUKİ NİTELİĞİ VE AMACI

Birlikte var olma sözleşmesi, marka hakkına dair özel bir düzenlemeye sahip olmayan, borçlar hukuku çerçevesinde değerlendirilen ve tipik olmayan sözleşme türlerinden biridir. Bu sözleşme türünde, taraflar marka haklarını koruma ve kullanma ile ilgili belirli sınırlamalar ve izinler konusunda anlaşarak, aynı veya benzer markaların piyasada birlikte var olmasını sağlarlar. Genelde bu sözleşme türü, marka hakkının tamamen devrini değil, kullanım izni veya muvafakat ile sınırlı bir ilişkiyi kapsar.

SMK'da (Sınai Mülkiyet Kanunu) doğrudan birlikte var olma sözleşmesine dair bir hüküm bulunmamakla birlikte, m. 5/3'te tescilli bir markanın aynı veya benzer bir markanın tesciline muvafakat verilmesi düzenlenmiştir.

Dolayısıyla, birlikte var olma sözleşmeleri, bir markanın aynı veya benzer bir diğer marka ile var olmasına zemin hazırlayan özel bir sözleşme türüdür. Burada temel amaç, markaların ticari hayatta rekabetin önlenmesi yerine, birlikte uyumlu bir şekilde var olmalarını sağlamaktır. Bu sözleşmeler, yalnızca taraflar arasında şahsi bir hak ve borç ilişkisi doğurur; üçüncü kişilere devri ve lisans tanınması bu kapsamda değerlendirilemez.

a) Tescil ve Kullanma Amaçlı Birlikte Var Olma Sözleşmeleri

Birlikte var olma sözleşmeleri, tarafların tescil veya kullanma amacıyla yapabileceği iki farklı türde olabilir.

Tescil amacıyla yapılan birlikte var olma sözleşmelerinde, marka sahibinin, aynı veya benzer markanın tescil edilmesine muvafakat verdiği görülür. Kullanma amaçlı birlikte var olma sözleşmelerinde ise, taraflar, tescilsiz bir markanın kullanılmasına izin verir ve bu kullanımın ihlal oluşturmayacağı konusunda anlaşılır.

Bu sözleşmelerde, marka hakkının tamamen devri değil, kullanıma yönelik bir muvafakat veya anlaşma sağlanır.

b) Diğer Sözleşme Türlerinden Farkları

Birlikte var olma sözleşmesi, lisans, kira, satış veya franchising gibi çeşitli sözleşme türleriyle bazı benzerlikler gösterebilir, ancak bağımsız bir hukuki niteliğe sahiptir.

Örneğin, lisans sözleşmesinde marka sahibi, marka hakkını üçüncü bir kişiye kullanırken; birlikte var olma sözleşmesinde, tescilli marka sahibi, diğer tarafın markasını kullanımının kendi markası kapsamında bir ihlal oluşturmadığını kabul eder. Benzer şekilde, franchising sözleşmesi karma bir sözleşme türü olup, know-how ve organizasyon fikri gibi unsurları içermesine rağmen birlikte var olma sözleşmesinden kapsam olarak ayrılmaktadır.

c) İsimli ve İsimli Sözleşme Ayrımı

Birlikte var olma sözleşmesi, esas unsurları kanunda düzenlenmediği için "isimsiz sözleşmeler" sınıfında değerlendirilir.

İsimli sözleşmeler, kanunda unsurları belirtilen ve detaylandırılan sözleşmelerdir (örneğin satım veya kira sözleşmeleri).

İsimsiz sözleşmeler ise, kanunda açıkça düzenlenmemiş, tarafların iradesiyle oluşturulan sözleşmelerdir ve uygulamada genel olarak franchising veya faktoring gibi tipik olmayan sözleşme türleri olarak görülür.

d) Sözleşme Özgürlüğü ve Kamu Düzenine Aykırılık

TBK m. 26 ve 27'ye göre, taraflar sözleşme içeriğini serbestçe belirleyebilirken, sözleşmenin kamu düzenine, ahlaka veya emredici hükümlere aykırı olmaması gerekir. Örneğin, kamu sağlığını tehlikeye atabilecek ilaç markalarının aynı veya benzer isimlerle birlikte var olması sözleşmelerinin kamu düzenine aykırı sayılması mümkün olup, bu tür durumlar hükümsüzlük yaptırımına tabi tutulabilir.

Sonuç olarak; birlikte var olma sözleşmesi, kanunda düzenlenmiş unsurlara sahip olmaması ve karma yapısı nedeniyle tipik olmayan (atipik) bir sözleşme olarak kabul edilir. Tam veya eksik iki tarafa borç yükleyen bir sözleşme olup, tarafların kararlaştırdığı bedel ödenip ödenmemesine göre değişkenlik gösterebilir. Bu özellikleriyle, birlikte var olma sözleşmesi, lisans, satış, kira gibi sözleşme türlerinden ayrılır ve taraflar arasında markaların birlikte var olmasını sağlayacak şekilde uyumlu bir ilişki kurar.

4. Sözleşmeye Uygulanacak Hükümler

Birlikte var olma sözleşmesi, Türk hukukunda belirli bir sözleşme tipine tam olarak uymayan, isimsiz bir sözleşme olarak ele alınır. Bu nedenle, sözleşme şartları veya hükümleri hakkında bir uyuşmazlık çıktığında, doğrudan uygulanabilir bir hüküm mevcut değildir ve çeşitli hukukî çözüm yolları devreye girer. Hakim, bu gibi durumlarda "nitelendirme," "yorumlama," ve "tamamlama" yöntemleri ile çözüm arar.

- **Nitelendirme:** Hakim, sözleşmenin tabi olacağı kuralları belirlemek için sözleşmeyi nitelendirir. Bu süreçte, tarafların üstlenmiş oldukları asli edim yükümlülükleri dikkate alınır; yani, sözleşmeye tipini kazandıran temel yükümlülükler belirleyicidir. Hakim, tarafların anlaşma iradelerini ve edim yükümlülüklerini değerlendirerek sözleşmenin hukuki niteliğini ortaya koyar.
- **Yorumlama:** Sözleşmede uyuşmazlığa çözüm getirecek bir hüküm bulunmuyorsa, tarafların irade beyanlarının doğru şekilde anlaşılması amacıyla sözleşme yorumlanır. Yorumlama sırasında Türk Medeni Kanunu (TMK) m. 2'de düzenlenen "güven ilkesi" esas alınır.

- **Tamamlama:** Taraflar arasında üzerinde anlaşılammış ve düzenlenmemiş konular, yani sözleşmede bir "boşluk" bulunması halinde sözleşme tamamlanır. Bu boşluk, taraflarca eksik bırakılan unsurların mahkemece yeni hüküm eklenerek doldurulmasını gerektirir. Tamamlama yapılırken, öncelikle tarafların sözleşmede belirttiği hükümlere, ardından marka hakkı gibi koruyucu düzenlemelere başvurulur. Eğer hala eksiklik kalırsa, TBK'nın genel hükümleri uygulanır.
- **Ticari Örf ve Adet Kuralları:** Birlikte var olma sözleşmesi, marka hakkının devri veya kullanılmasıyla ilgili ticari bir iş olarak değerlendirildiğinden, boşlukların doldurulmasında ticari örf ve adet kuralları devreye girer (TTK m. 1). Ticari örf ve adet, ticaret hayatında uyulması gerektiği kabul edilen yazılı olmayan hukuk kurallarıdır. Hakim, burada dahi çözüm bulamazsa, TMK m. 1 ve m. 4 uyarınca kendisi bir kural koyarak sözleşmedeki boşluğu doldurur ve uyuşmazlığı çözümler.

Sonuç olarak, birlikte var olma sözleşmesine uygulanacak hükümler, Türk Borçlar Kanunu (TBK) ve Türk Ticaret Kanunu (TTK) hükümlerinden yararlanılarak belirlenir; ancak sözleşmenin özellikleri gereği, özel hükümlere değil genel ilkelere başvurulması ve bu ilkeler çerçevesinde eksik noktaların tamamlanması esastır.

III. SÖZLEŞMENİN UNSURLARI

1. Sözleşmenin Konusu

Birlikte var olma sözleşmesi, tescilli veya tescilsiz markaların, aynı veya benzer markaların, birlikte kullanılmasını konu alır. Bu tür sözleşmelerde, markaların birlikte kullanılması için bir taraf, diğer tarafa belirli hakları devreder. Bu haklar, tescil edilmiş ya da edilmemiş marka hakkı üzerinde mutlak hukuki koruma sağlayan ve sınırlı bir süre veya sürekli olarak devredilebilen maddi olmayan haklardır.

Birlikte var olma sözleşmesi, iki tarafı da yükümlülük altına sokan bir sözleşme olarak düzenlenebilir. Taraflar, bu sözleşmede birlikte var olma hakkını alan tarafın, hakkı veren tarafa belirli bir ücret ödemesi gerektiğini kararlaştırabilirler. Bu ödeme, sözleşmenin bir edimi olarak ortaya çıkar.

Sözleşmede ayrıca, markaların birlikte kullanımına ilişkin ayrıntılı düzenlemeler yapılması gereklidir. Bu düzenlemeler, hak ihlallerinin önlenmesine yönelik önlemler içerir.

Taraflar, markalarını hangi form, stil ve sunumda kullanacaklarını, hangi mal ve hizmet sınıflarında kullanılacağını, hangi coğrafi bölgelerde kullanılacağına dair kararlar almalıdır. Ayrıca, markaların karışıklık yaratmaması için nasıl ayırt edici hale getirileceği gibi konular da sözleşme kapsamında kararlaştırılmalıdır. Bu şekilde, her iki taraf da markalarının birlikte kullanılmasında herhangi bir sorunla karşılaşmamak için gerekli önlemleri almış olur.

2. Markanın Tesciline Muvafakat Etme

Birlikte var olma sözleşmesinin, markanın tescili açısından mutlak ve nispi ret nedenleri bakımından değerlendirilmesi önemlidir.

Türk Marka Kanunu (SMK) uyarınca, tescilli bir marka ile aynı veya ayırt edilmeyecek kadar benzer işaretlerin tescili, hem mutlak hem de nispi ret nedenleri açısından incelenir (SMK m. 5/1-ç, 6/1).

Bunun nedeni, daha önce tescil edilen veya başvuru yapılan markaların sahiplerine itiraz hakkı tanınarak, Kurumun gözden kaçırdığı olası ret sebeplerinin tekrar ileri sürülmesini sağlamaktır.

- **Mutlak Ret Nedenleri:** SMK m. 5/1-ç uyarınca, aynı veya aynı türdeki mal veya hizmetler ile ilgili olarak tescil edilmiş ya da başvurusu yapılmış bir markayla ayırt edilmeyecek kadar benzer işaretlerin tescil edilmesi mümkün değildir. Ancak, bu hükmün son fıkrasında, markanın tescili için, önceki marka sahibinin açık muvafakatini gösteren bir belge sunulması durumunda, tescil engeli kalkar. Bu muvafakat, noter onaylı bir belge ile yapılmalıdır.
- **Kullanım Sonucu Ayırt Edici Nitelik Kazanma:** SMK m. 5/2'ye göre, başvuru tarihinden önce kullanılan bir marka, kullanım sonucu ayırt edici nitelik kazanmışsa, mutlak ret nedenlerine takılmaksızın tescil edilebilir. Bu durum, özellikle markanın piyasada tanınan ve özgünleşmiş bir işaret haline gelmiş olması durumunda geçerlidir.
- **Nispi Ret Nedenleri:** SMK m. 6/1'de düzenlenen nispi ret nedenleri, tescil başvurusu yapılan markanın, tescil edilmiş veya başvurusu yapılmış bir marka ile benzerliği ve kapsadığı mal/hizmetlerin benzerliği nedeniyle halk tarafından karıştırılma ihtimalinin doğması durumunda ortaya çıkar. Nispi ret, genellikle başvuru yapılan markanın önceden tescil edilen bir markayla benzerlik taşıması ve bunun halk tarafından karıştırılma olasılığını içerir. Bu durumda, tescil başvurusuna itiraz edilebilir, ancak nispi ret nedenleri Kurum tarafından otomatik olarak dikkate alınmaz.
- **Marka Hakkı ve Tescil:** SMK m. 22 uyarınca, marka hakkı tescille doğar ve tescil, marka hakkının korunmasının maddi ve şekli şartıdır (SMK m. 7/1). Bu nedenle, bir markanın tescil edilmesi, tescil sahibine SMK m. 7'de düzenlenen hakları sağlar. Birlikte var olma sözleşmesiyle devredilen haklar, markanın tescil edilmesi ile bu hakları kazandırır. Ancak, birlikte var olma hakkının devredilmesi, bazı durumlarda markaların birbirlerine karşı kullanabilecekleri hakların sınırlandırılmasına da neden olabilir.

Bu tür sözleşmelerde her zaman bir devir söz konusu olmayabilir. Çoğu zaman iki taraf arasında hakların paylaşılması ve bir nevi "sulh" oluşturulması söz konusu olabilir.

Ayrıca, tescilli markaların hangi şartlar altında birbirine veya üçüncü kişilere karşı kullanılacağına dair SMK'da açık bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu durum, iki markanın birlikte var olmasını sadece sözleşme ile sınırlı tutarken, sözleşme dışında kalan durumlarda markalara ilişkin genel hükümler geçerli olur. Bu da, üçüncü kişilerin ihlalleri durumunda, hem bir hem de diğer marka için ihlal oluşturabileceği anlamına gelir.

3. Tescilsiz Markanın Kullanılmasına Muvafakat Etme

Birlikte var olma sözleşmesi, yalnızca marka tescili amacıyla değil, tescilli marka sahibi ile tescilsiz marka sahibi arasında daha geniş bir kapsamda da yapılabilir. Bu tür sözleşmelerde, tescilli marka sahibi, tescilsiz markanın belirli şartlarla kullanımına muvafakat edebilir.

Tescilsiz markanın kullanımı, belirli koşullar altında tescilli marka sahibinin haklarını ihlal etmeyecek şekilde düzenlenebilir. Bu durumda, taraflar arasında yapılan sözleşmede, tescilli markanın bazı fiillerine rıza gösterilebilir. Bu fiiller, aşağıdaki gibi çeşitli durumları içerebilir:

- **Tescilsiz Markanın Tescil Kapsamına Giren Mal veya Hizmetlerde Kullanılması:** Tescilsiz markanın, tescilli markanın tescil kapsamına giren mal veya hizmetlerde kullanılması.
- **Benzer Markaların Aynı veya Benzer Mal ve Hizmetlerde Kullanılması:** Tescilsiz markanın, tescilli markanın kapsadığı mal ve hizmetlerle benzer mal ve hizmetlerde kullanılması.
- **Ambalaj ve Ürün Üzerinde Kullanım:** Tescilsiz markanın, mal veya ambalaj üzerinde kullanılmasına izin verilmesi.
- **Piyasaya Sürülmesi:** Tescilsiz markayı taşıyan malların piyasaya sürülmesi.
- **İthalat ve İhracat:** Tescilsiz markaya konu malın ithalatı ya da ihracatı.
- **Evrak ve Reklamlarda Kullanım:** Tescilsiz markanın, evrak ve reklam materyallerinde kullanılması.
- **İnternet Ortamında Kullanım:** Tescilsiz markanın, internet ortamında ticari etki yaratacak biçimde (örneğin, alan adı, yönlendirici kod, anahtar sözcük vb. olarak) kullanılması.
- **Ticaret Unvanı veya İşletme Adı Olarak Kullanım:** Tescilsiz markanın ticaret unvanı veya işletme adı olarak kullanılması.

Tüm bu fiiller, taraflar arasında yapılacak bir sözleşme ile kabul edilebilir. Ancak, bu tür kullanımlar sözleşmeye uygun olduğu sürece, tescilsiz markanın aleyhine hukuki koruma yollarına başvurulamayacaktır.

Başka bir deyişle, tescilli marka sahibi, sözleşmeye uygun olarak tescilsiz markanın kullanımıyla ilgili hakları sınırlamışsa, bu fiiller nedeniyle herhangi bir hukuki işlem yapılamaz.

Bu, tescilsiz markanın kullanımını belirli sınırlar içinde ve tescilli markanın haklarını ihlal etmeyecek şekilde düzenler.

IV. SÖZLEŞMENİN TÜRLERİ

Markaların birlikte var olma sözleşmesi, tescil amacıyla yapılan ve tescil amacıyla yapılmayan olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

1. Tescil Amacıyla Yapılan Birlikte Var Olma Sözleşmesi

SMK m. 5/3 hükmü, tescilli marka sahibinin, aynı veya benzer bir markanın tesciline açıkça muvafakat etmesi durumunda, tescil başvurusunun reddedilmeyeceğini belirtir. Bu, her iki markanın piyasada aynı anda kullanılmasına ve SMK'nın sağladığı korumadan yararlanmasına olanak tanır.

Tescile muvafakat etme işlemi genellikle tek taraflı bir irade açıklaması olsa da, taraflar birlikte var olma sözleşmesi yapabilirler. Bu tür sözleşmelerde, tescilli marka sahibi, sonraki markanın tesciline rıza gösterir ve genellikle bir bedel ödenir.

Tescil amacıyla yapılan birlikte var olma sözleşmesi üç durumda görülebilir:

- **Tescilli Marka Sahibinin İzin Vermesi:** Tescilli marka sahibi, üçüncü kişinin marka başvurusuna izin verir, ancak genellikle farklı mal veya hizmet sınıflarında kullanılmasına razı olur.
- **Tescilli Tanınmış Marka Sahibinin İzin Vermesi:** Tanınmış marka sahibi, başvuruya izin verir, böylece her iki marka farklı müşteri çevrelerinde birlikte var olabilir.
- **Tescilsiz Marka Sahibinin Sessiz Kalması veya İzin Vermesi:** Tescilsiz marka sahibi, başvuruyu engellemeyerek her iki markanın birlikte var olmasına olanak sağlar.

Bu üç durumda, markalar birbirlerinin tescil ve kullanımına rıza göstererek piyasada birlikte var olabilirler.

2. Tescil Amacıyla Yapılmayan Birlikte Var Olma Sözleşmesi

SMK m. 5/3 hükmünde, markaların birlikte var olma hakkı, sonraki markanın tesciline rıza gösterilmesine bağlıdır. Ancak tescilli marka sahibi, markasını korumak için hukuki yollara başvurmak yerine, aynı veya benzer markalarla anlaşma yaparak birlikte kullanılmasını sağlayabilir.

Bu durumda yapılan sözleşme, tescil amacıyla yapılmayan birlikte var olma sözleşmesi olarak adlandırılır.

Tescil amacıyla yapılmayan birlikte var olma sözleşmesi iki şekilde görülebilir:

- **İki Tescilli Markanın Birlikte Var Olması:** Farklı zamanlarda tescil edilen iki markanın anlaşarak, aynı veya farklı piyasalarda ticari olarak birlikte var olmaları sağlanır.
- **Tescilsiz ve Tescilli/Tescilsiz Markaların Birlikte Var Olması:** Tescilsiz bir marka ile tescilli veya başka bir tescilsiz markanın anlaşarak, aynı veya farklı piyasalarda birlikte var olmaları sağlanır.

Her iki durumda da, taraflar ticari olarak birlikte varlık göstermeyi kabul eder ve bu durum bir sulh ilişkisi gibi işler.

V. SÖZLEŞMENİN KURULMASI, TARAFLARI, ŞEKLİ VE TESCİLİ

1. Sözleşmenin Kurulması ve Tarafları

Birlikte var olma sözleşmesi, SMK'da ayrıntılı olarak düzenlenmemiştir. Ancak, diğer sözleşmeler gibi geçerlilik koşullarına uygun şekilde yapılmalıdır. Bu koşullar, tarafların hukuki ehliyeti, irade beyanlarının sağlıklı olması, muvazaa olmaması, şekil şartlarına uyulması, sözleşmenin hukuka ve ahlaka uygun olması ve imkansızlık olmamasıdır.

Sözleşmenin kurulabilmesi için, TBK m. 2 gereği, tarafların esaslı unsurlar üzerinde anlaşması gerekir. Esaslı unsurlar, aynı veya benzer markanın tesciline veya kullanılmasına muvafakat etme ve devir bedelidir. Bu unsurlar sözleşmede açıkça belirtilmeli veya belirlenebilir olmalıdır. Aksi takdirde, sözleşme kurulmamış sayılacak ve hükümsüzlük yaptırımları uygulanacaktır.

2. Sözleşmenin Şekli

TBK m. 12/1'e göre, sözleşmelerde şekil serbestliği esas olmakla birlikte, SMK'da birlikte var olma sözleşmesinin adi yazılı şekilde yapılması gerektiği, tescile muvafakatin ise resmi yazılı şekilde olması gerektiği belirtilmiştir.

SMK m. 148/1'e göre, sınai mülkiyet hakları devredilebilir, miras yoluyla intikal edebilir, lisans verilebilir ve diğer hukuki işlemlere konu olabilir. SMK m. 148/4 ise bu işlemlerin yazılı şekilde yapılmasını zorunlu kılmaktadır. Bu nedenle, markaların birlikte var olma sözleşmesi, yazılı (kanuni) şekil şartına bağlanmıştır.

Taraflar bu sözleşmeyi yazılı olarak imzaladığında, sözleşme geçerli olacaktır. Ayrıca, tescil amacıyla yapılan sözleşmelerde, SMK m. 5/3 gereğince noter onaylı belge sunulması gereklidir.

Birlikte var olma sözleşmesi, adi yazılı şekilde yapılması durumunda geçerlidir. TBK m. 12/2 gereği, kanunda öngörülen şekil şartına uyulmadan yapılan sözleşmeler geçersiz sayılacaktır. SMK m. 148/5 uyarınca, bu tür sözleşmelerin sicile kaydedilip bültende yayımlanması gerekmektedir.

Sicile kaydedilmemesi durumunda, haklar iyiniyetli üçüncü kişilere karşı ileri sürülemez. Tescil, sözleşmenin geçerliliğini etkilemez ancak üçüncü kişiler karşısında hakkın ileri sürülebilmesi için tescil şarttır.

VI. TARAFLARIN HAK VE BORÇLARI

1. Birlikte Var Olma Hakkını Veren Borçları

Birlikte var olma sözleşmesinde taraflar, yalnızca tescilin yapılmasına rıza gösterme veya dava açmama gibi hususlarla sınırlı kalabilecekleri gibi, karşılıklı yükümlülükler de getirebilirler.

Eğer sözleşme, her iki tarafa borç yükleyen bir yapıya sahipse, birlikte var olma hakkını veren tarafın borçları, lisans sözleşmesi gibi bir model izler.

Bu durumda, hakkı verenin yükümlülükleri olumlu ve olumsuz olarak ikiye ayrılabilir:

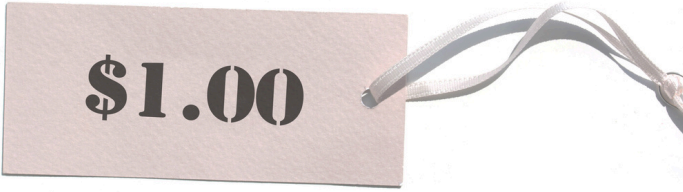
- Olumlu Yükümlülük:** Tescilli markayla aynı veya benzer markanın tesciline veya piyasada kullanılmasına rıza göstermek.
- Olumsuz Yükümlülük:** Tescilli marka hakkının mutlak haklarını, sözleşmeye aykırılık durumu dışında, diğer tarafın markasını kullanmasına karşı kullanmaktan kaçınmak.

Taraflar ayrıca, birbirleriyle rekabet etmeme konusunda anlaşabilirler. Bu durumda, her iki taraf da rekabet etmeme yükümlülüğünü taşır. Bu yükümlülük, markaların aynı ya da benzer şekilde kullanılması durumunda ortaya çıkar ve tarafların birbirlerine zarar verecek eylemlerden kaçınmalarını gerektirir.

2. Birlikte Var Olma Hakkını Alanın Borçları

Birlikte var olma sözleşmesinde, taraflar anlaşmışlarsa, birlikte var olma hakkını alan kişinin bazı yükümlülükleri vardır. Bu yükümlülükler şunları içerir:

- **Bedel Ödeme:** Taraflar, tescil veya kullanım hakkı karşılığında bir bedel ödemeyi kararlaştırmışlarsa, hakkı alan kişi bu bedeli ödemek zorundadır. Bedel, sabit bir miktar veya iş hacmi ve kazanca göre değişken olarak belirlenebilir. Ayrıca, parça başına, ciroya veya kâra katılım gibi yöntemlerle de belirlenmesi mümkündür.
- **Rekabet Etmeme:** Eğer taraflar sözleşmede kararlaştırmışlarsa, birlikte var olma hakkını alan kişinin, hakkı verenle rekabet etmeme yükümlülüğü vardır. Bu, tescilli markaya zarar verecek veya rekabeti bozacak eylemlerden kaçınmayı gerektirir.

Birlikte var olma sözleşmesinin ihlali durumunda, hem marka hukuku hem de sözleşmeler hukuku kuralları uygulanır. Özellikle tescil amacıyla yapılan sözleşmelerde, sözleşmeye aykırı davranan taraf, Türk Ticaret Kanunu (TTK) ve Türk Borçlar Kanunu (TBK) çerçevesinde haklarını kullanabilir.

Bir örnek olarak, Apple Computers ve Apple Corps arasındaki anlaşmazlık ele alınabilir. Bu iki şirket arasında, 1978'den itibaren çeşitli anlaşmazlıklar yaşanmış ve 1981'de bir birlikte var olma sözleşmesi yapılmıştır. Bu sözleşmede, Apple Computer müzik işine girmemeyi kabul etmiş, Apple Corps ise bilgisayar işine girmemeyi kabul etmiştir. Ancak, Apple Computer'ın dijital müzik satışı yapmaya başlaması sonrasında, Apple Corps tekrar dava açmıştır. Londra Yüksek Mahkemesi, dijital müzik satışının sözleşmeyi ihlal etmediğine karar vermiştir çünkü sözleşme dijital müzikle ilgili bir düzenleme içermemekteydi.

VII.SÖZLEŞMENİN SONA ERMESİ

1.Sözleşme Süresinin Bitmesi Nedeniyle Sona Erme

Birlikte var olma sözleşmesi, genellikle belirli bir süre için yapılır ve bu sürenin sona ermesiyle sözleşme de sona erer. Süre belirlenmemişse, genel yorum kuralları uygulanarak bir süre belirlenebilir. Marka hakkı, genellikle on yıl süreyle korunur, bu yüzden birlikte var olma sözleşmesi de bu süre boyunca geçerlidir.

Ancak, tescilli marka hakkının on yıl süreyle korunmasının, sözleşmenin de on yıllık olduğu anlamına gelmediği, çünkü marka tescil süresi her on yılda bir uzatılabilir, belirtilmektedir.

2. Sözleşme Konusu Hakkın Koruma Süresinin Sona Ermesi

Birlikte var olma hakkının konusu olan marka hakkının koruma süresinin sona ermesi (yenilenmeme, hükümsüzlük kararı gibi) sözleşmenin sona ermesine yol açar. Ayrıca, marka hakkı sahibinin bu haktan vazgeçmesi de sözleşmenin sona ermesine neden olur.

3. Sözleşmenin Geçersizliği Nedeniyle Sona Ermesi

Birlikte var olma sözleşmesinin geçerliliği için Borçlar Hukuku'ndaki geçerlilik şartları gereklidir. Sözleşmenin ehliyet, muvazaa ve şekil gibi geçerlilik şartlarına uymaması durumunda sözleşme hükümsüz olacaktır.

4. Sözleşmenin Fesih Yoluyla Sona Ermesi

Fesih, sürekli borç ilişkilerinde, bir tarafın ilişkinin başında mevcut olmayan bir sebeple sözleşmeyi sona erdirmesi anlamına gelir. Fesih beyanının karşı tarafa ulaşması gerekir, ancak kabul edilmesi gerekmez.

Taraflar fesih sebeplerini sözleşmede belirleyebilirler ve ayrıca kanundan kaynaklanan fesih sebepleri de uygulanabilir. Sürekli borç ilişkisi doğuran diğer sözleşmelerde olduğu gibi, birlikte var olma sözleşmesinde de kanuni fesih sebepleri uygulanabilir.

5. Sözleşmeden Dönme

Dönme, tarafların geçerli bir sözleşmeyi geçmişe etkili olarak sona erdirmesi işlemidir. Ancak, sürekli borç ilişkisi doğuran bir sözleşme olan birlikte var olma sözleşmesinde, sözleşmeden dönme genellikle mümkün değildir.

Fesih hakkı, özel durumlar altında kullanılabilir. Sözleşmenin sona ermesinin ardından, hakkı alan kişi markayı kullanmaya devam ederse, bu durum marka hakkının ihlali olarak kabul edilir ve hakkı veren, markadan doğan hakları kullanma hakkına sahip olur.

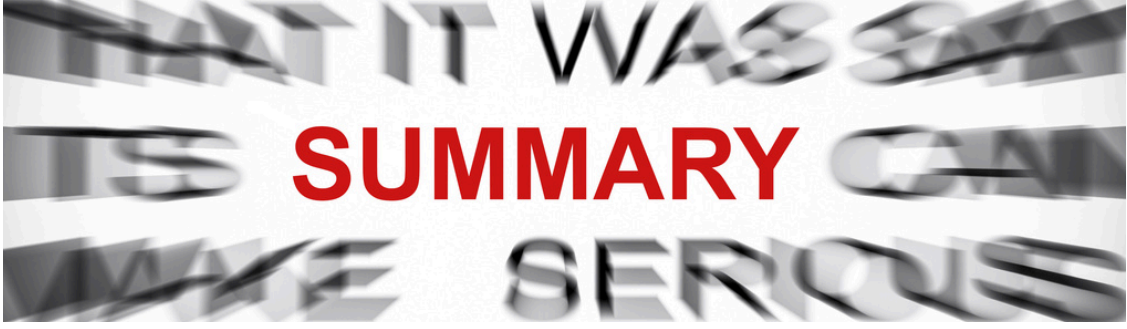
Sözleşme ilişkisi boyunca ve sonrasında taraflar, TMK m. 2 hükmü gereğince, öğrendikleri bilgileri saklamakla yükümlüdür. Bu yükümlülüğün ihlali, sözleşmenin ihlali anlamına gelebilir.

6. Sona Ermenin Sonuçları

- Birlikte var olma sözleşmesi, sona erdikten sonra da taraflara bazı yükümlülükler getiren bir sözleşme türüdür.
- Sürekli borç ilişkisi doğuran bu sözleşme, hangi sebeple sona ererse ersin, genellikle ileriye etkili sonuç doğurur.
- Yani sözleşmenin sona erdiği andan önceki dönemde gerçekleştirilen edimler geri istenemez.
- Ayrıca, Türk Medeni Kanunu'nun 2. maddesinde yer alan iyiniyet ve dürüstlük kuralı gereğince, sözleşme süresince ve sona erdikten sonra da taraflar, birbirlerinden öğrendikleri bilgileri gizli tutmakla yükümlüdürler.
- Bu sır saklama yükümlülüğüne aykırı davranılması, sözleşmenin ihlali anlamına gelir ve taraflardan birinin haklarını ileri sürmesine yol açabilir.

- Markaların Birlikte Var Olma Sözleşmesi başlıklı çalışmamızda, birlikte var olma sözleşmesi genel hatlarıyla ele alınmış olsa da, tüm konulara ve sorunlara kapsamlı bir şekilde yer verilememiştir.
- Bunun nedeni, birlikte var olma sözleşmesinin birden fazla disiplinin çakışma alanında yer alması, bu da sınırların belirlenmesinde zorluklar yaratmaktadır.
- Bu çalışmada, marka hakkı, birlikte var olma kavramı, sözleşmenin hukuki niteliği, kuruluşu, tarafları, şekli ve tescili, tarafların hak ve borçları ile sözleşmenin sona erme sebepleri gibi birçok konuda tespitlerde bulunulmaya çalışılmıştır.
- Birlikte var olma sözleşmesi, farklı ülke hukuklarında uygulanmakta ve yargı kararlarına konu olmaktadır. Ancak bu sözleşme hakkında günümüzde yeterli akademik çalışma bulunmamaktadır.
- Türk hukukunda marka hakkıyla ilgili getirilen önemli yeniliklerden biri olan birlikte var olma sözleşmesine, ilk olarak marka tescilinde mutlak ret nedenlerinin düzenlendiği 556 Sayılı Markalar Kanunu (SMK) 5/3 maddesinde yer verilmiştir.
- Ancak, sözleşmenin esaslı unsurlarının SMK'da düzenlenmemiş olması, sözleşmeye uygulanacak hükümler konusunda belirsizliklere yol açmakta ve bu da çeşitli sorunları gündeme getirmektedir.
- Birlikte var olma sözleşmesi, birlikte var olma hakkını verenin, hakkı alana tescilli veya tescilsiz markanın kullanılması ya da tesciline izin verme yükümlülüğünü, tescil ya da kullanma hakkı karşılığında bedel ödeme yükümlülüğünü taşıyan bir sözleşme olarak tanımlanabilir.
- Ancak SMK'da, birlikte var olma sözleşmesinin niteliğini belirleyecek bir tanım ve yeterli düzenleme bulunmamaktadır.
- Bu sebeple, birlikte var olma sözleşmesi, kendine has özellikleri olan isimsiz bir sözleşme olarak kabul edilebilir.
- Sonuç olarak, sözleşme özgürlüğünün bir sonucu olarak ortaya çıkan birlikte var olma sözleşmesi, markaların piyasada sulh içinde varlık göstermesine olanak tanır ve potansiyel hak ihlallerini önler.
- Bu sözleşme sayesinde taraflar, marka hakkına tecavüz iddialarıyla karşılaşmadan markalarını kendi belirleyecekleri şartlarla kullanma hakkı elde ederler.

MC LEGAL

METİN-ÇİÇEK AVUKATLIK ORTAKLIĞI